

T.C.
HÂKİMLER VE SAVCILAR KURULU
Genel Sekreterliği

Sayı : E.75743956-010-40/45170
Konu : Performans Esaslı İzleme ve
Değerlendirme Sistemi

22.09.2022

D A İ T İ M Y E R L E R İ N E

Bilindiği üzere, yargısal faaliyetlerin etkin bir şekilde yürütülmesi devletin temel görevlerindedir. Tüm yargı mensupları bu amaç doğrultusunda büyük fedakârlıklar ve özveri ile çalışmaktadır. Ancak zaman zaman kişisel çabalar ile giderilemeyecek boyutta yoğun yükü, dönemsel ve bölgesel farklılıklar, öngörülemez artışlar gibi durumlarla karşılaşabilmektedir. İşte bu gibi durumlarda bir yandan yapısal çözümler getirilerek yargı mensuplarına destek olunması, diğer yandan adil yargılanma hakkının sağlanabilmesi açısından yargının etkinliğini artırabilecek yeni yol ve yöntemler gündeme gelmektedir.

Avrupa Adaletin Etkinliği Komisyonu (CEPEJ) raporlarında vurgulandığı üzere, modern kamu yönetimi anlayışı çerçevesinde, yargısal makamların kendilerini yenileyebilmesi ve dönüşmesi, vatandaşların taleplerine cevap verebilmesi, yargısal etkinliğin ve kalitenin artırılması bakımından, “izleme ve değerlendirme” sistemlerinin geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Yargı Reformu Stratejisinde (2019) performans ve verimliliğin artırılması amacını gerçekleştirmek amacıyla, adalet sisteminde performans ölçümü ve geliştirilmesi ile kalitenin artırılmasına yönelik araçların güçlendirilmesi hedefi benimsenmiş olup, bu kapsamda yargıda performans kriterlerinin yeniden belirlenmesi ile uzun süren soruşturma ya da davalar için “Performans Esaslı İzleme Sistemi” oluşturulması öngörülmüştür. Kurulumuzca da benimsenerek kabul edilen izleme değerlendirme sistemi ile süreçlerin ve terakümün önüne geçilmesi, böylelikle kaynakların etkin bir şekilde kullanılması hedeflenmektedir.

Bu kapsamda, sayısal veriler üzerinden belirlenen kriterlere göre mahkemelerin ve Cumhuriyet başsavcılıklarının etkinlik ve verimliliğini dönemler hâlinde değerlendirmek, uzun süren soruşturma ve davalara ilişkin süreçlerin ve nedenlerinin erken aşamada tespitine yardımcı olmak, hazırlanan raporların sonuçlarına göre tesis edilecek tedbirler yönünden ilgili birimlerle koordinasyonu sağlamak, hedef süreç uygulamasına riayetinin takip edilmesi ile hedef süreyi aşan dosyalara yönelik önlemlerin alınmasını temin etmek amacıyla, Genel Sekreterliğimiz bünyesinde mahkemelerin başsızsızlığı ve hâkimlik teminatı esasları çerçevesinde faaliyet gösterecek “Yargının Etkinliği Bürosu” adı altında yeni bir büro kurulmasına karar verilmiştir.

Performans esaslı izleme sisteminin Kurulumuzca öngörülen şekilde işletilebilmesinin temini bakımından, ilgili UYAP ekranının Yargının Etkinliği Bürosunca aktif olarak kullanılması ve zaman içerisinde ortaya çıkacak ihtiyaçlara binaen geliştirilmesi önem arz etmektedir.

Yukarıda değinilen açıklamalar ışığında performans esaslı izleme sistemi sürecinin şu şekilde işletilmesi planlanmıştır.

A- Genel Yargısal Etkinlik İzleme-Değerlendirme Faaliyetleri

Bu faaliyet türünde belirli bir mahkeme veya Cumhuriyet başsavcılığı yönünden izleme-değerlendirme yapılmayıp, genel olarak aynı konularda görevli ve/veya aynı bölge yargısal birimleri birlikte değerlendirilmek suretiyle ortalama sayılara ulaşılması mümkün olacaktır.

UYAP üzerinden ara dönemler halinde edinilen verilere göre dosya artışı oranı, önceki dönemden devir, güncel derdest, gelen dosya sayısı, toplam karar sayısı, temizleme oranı¹, dosya kapatma süresi² ve hedef süreye uyum oranı gibi veriler yorumlanarak, açıklayıcı notlarla birlikte Yargının Etkinliği Bürosunca raporlanacaktır. Bu suretle mahkemelerin ve Cumhuriyet başsavcılıklarının performanslarının belirlenmesi, böylelikle gelecekte etkinliği artırma planlama yapılması hedeflenmektedir.

Yapılacak izleme ve değerlendirmeyle, Türkiye genelinde mahkeme türlerine göre toplam iş yükü ve dağılımı, bölgesel ve dönemsel artışlar, birikim veya temizleme durumu gibi hususlar istatistiksel olarak görülebilecek; olumlu performanslar Kurul tarafından değerlendirilecek, ayrıca elde edilecek çıktılar yargısal stratejilerin belirlenmesinde kullanılabilir.

Öte yandan, adalet komisyonu başkanları ve Cumhuriyet başsavcılıkları ile dönemsel olarak yapılacak bölgesel toplantılar marifetiyle katılımcı ve etkileşimli bir zeminde, yargısal performansın geliştirilmesi kapsamında yapılabilecekler, ihtiyaçlar, görüş ve öneriler ortaya konulup; hâkim ve savcılar çalışmaları olumlu şekilde etkileyebilecek yolların birlikte aranması ve belirlenmesi sağlanacaktır.

Ayrıca, hâkim ve savcılar yargının etkinliği ile performans esaslı izleme ve değerlendirme sistemine ilişkin görüş ve önerilerinin Kurulumuza iletilmesi amacıyla yarginetkinligi@hsk.gov.tr uzantılı elektronik posta adresi oluşturulmuştur. İletişim kanalına gelen bilgilerin, ihtiyaçların belirlenmesi ve yapısal değişiklikler açısından veri kaynağına ilişkin görüşleri amaçlanmıştır.

B- Yargısal Birim / Mahal / Konu Esaslı İzleme-Değerlendirme Faaliyetleri

Özellikle uzun yargılamaların ve dosya birikiminin erken aşamada tespiti suretiyle uyuşmazlıkların derinleştirilmeden ve çoğaltılmadan çözülmesi amacıyla yargısal birim (mahkeme veya Cumhuriyet başsavcılığı), mahal ya da konu esaslı izleme-değerlendirme faaliyetleri gerçekleştirilecektir.

Öngörülen kriterlere göre³ (artış oranı, temizleme oranı, dosya kapatma süresi, derdest dosya sayısı, gelen dosya sayısı, verilen karar sayısı vb.) tespit edilen veya belli bir konu özelinde (Ör: hedef süreye uyum) değerlendirilen yargısal birimler hakkında sorunun kaynağına göre çözüm önerileri getirilerek, tesis edilecek işlemlerin ardından sağlanan gelişmeler izlenerek değerlendirilecektir.

Bu cümleden olmak üzere, öncelikle mahkeme türü ve bölgesine göre elde edilen verilerin ortalamaları dönemsel olarak belirlenecek, ortalamalar gözetilerek ilgili yargısal birime özgü tespit edilen sorunlar ve nedenleri birlikte değerlendirilerek çözüm yolları aranacak, bu şekilde izleme-değerlendirme yapılarak performansın artırılması sağlanacaktır. Bununla birlikte edinilen bu yöntem tahdidi olmayıp zaman içerisinde başkaca benzer yollarla da performansın izlenmesi ve değerlendirilmesi söz konusu olacaktır.

Bu itibarla;

1 CEPEJ kriterlerinde yer alan temizleme oranı, bir yıl içerisinde verilen karar sayısı/gelen dosya sayısı x 100 formülü ile hesaplanmaktadır. Sonucun 100'ün altında olması, ilgili mahkemenin o yıl gelen dosyaların tamamını karılayamadığı ve birikiminin başladığı anlamına gelmektedir.

2 CEPEJ kriterlerine göre dosya kapatma süresi, bir yıllık dönem için 365/karar ortalama oranı şeklinde hesaplanmaktadır (Karar ortalama oranı=Verilen karar sayısı/güncel derdest sayısı). Sonucun 365'ten büyük olması davaların 1 yıldan uzun süre beklediği anlamına gelmektedir.

3 Söz konusu kriterler, hâkim ve savcıların özlük haklarına ilişkin kriterler olmayıp, sayısal verilerin anlamlandırılmasına yönelik belirlenen ve mahkemenin etkinliğini ölçmek amacıyla kullanılan kriterlerdir.

1-Performans esaslı izleme ve değerlendirme sisteminin öngörülen eklede i leyebilmesi bakımından; yargısal kaliteden ödün verilmeksizin, makul sürede yargılama ilkesinin gereklerine özen gösterilmesi,

2-Dosya birikiminin önlenmesi bakımından, Kurulumuzca yayımlanacak Genel Yargısal Etkinlik izleme-De erlendirme Raporunda yargısal birim türüne göre belirlenen ortalama sayıların gözetilmesi,

3-Uzun süren soru turma ve yargılamaların önüne geçilmesi bakımından;

a) Kanun yolu de erlendirme formlarının düzenlenmesi, hâkim ve savcıların denetimleri ile terfileri yönünden temel ölçütlerden biri olarak belirlenmi bulunan yargıda hedef sürelerle riayet edilmesi hususunda azami hassasiyet gösterilmesi,

b) Makul sürede yargılanma hakkı ihlalinin Devletin tazminat sorumlulu una sebebiyet vermesi nedeniyle, mahkemeler ve Cumhuriyet ba savcılıklarınca uzun süren soru turma ve yargılamalara ili kin dosyaların listesinin çıkarılıp bu dosyaların mümkün oldu unca öncelikli, özenli, hızlı ve etkin bir eklede muktezaya ba lanmasının temini bakımından, kendi izleme – de erlendirme faaliyetlerinin yerine getirilmesi,

4-Sistemin etkili bir eklede i leyebilmesi, verilerin UYAP’a do ru ve zamanında girilmesine ba lı oldu undan; yargısal birimlerimizce sa lıklı veri giri i yapılmasına dikkat edilmesi,

5- leti im kanalları vasıtasıyla Kurulumuza geri bildirimde bulunulmasının sistemin uygulanması ve geli tirilmesine katkı sa layaca ının göz önünde bulundurulması,

Genel Kurulun 07.09.2022 tarihli gündeminde görü lerek karara ba lanan Performans esaslı izleme ve de erlendirme sistemine ili kin yukarıda de inilen hususların merkez ve mülhakat adliyelerinde görev yapan tüm hâkim ve Cumhuriyet savcılarına duyurulması,

Hususunda bilgilerini ve gere ini arz ve rica ederim.

Mehmet Akif EK NC
Hâkimler ve Savcılar Kurulu
Ba kanvekili

Da ıtım:

Gere i:

Bölge Adliye Mahkemesi Ba kanlıklarına

Bölge dare Mahkemesi Adalet Komisyonu Ba kanlıklarına

Adli Yargı lk Derece Mahkemesi Adalet Komisyonu Ba kanlıklarına

Cumhuriyet Ba savcılıklarına

Bilgi:

Yargıtay Ba kanlı ına

Danı tay Ba kanlı ına

Adalet Bakanlı ına

Türkiye Adalet Akademisine